

02.05.2012

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
Yksityisoikeuden yksikkö

04. 05. 2012
ad 17, 71, 20 11

Viite Lausuntopyyntö 11.4.2012, OM17/41/2011

STM:N LAUSUNTO PIKALUOTTOLAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISESTA

Pyydettyä lausuntona oikeusministeriön asettaman Pikaluottolainsäädännön muuttaminen -työryhmän muistiosta (OM: Mietintöjä ja lausuntoja 17/2012) sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavan.

Työryhmä esittää muutettaviksi kuluttajansuojalain kuluttajaluottoja koskevaa lukua, lakia eräiden luotonantajien rekisteröinnistä sekä korkolain säännöstä. Mietinnön esitysten tavoitteena on vähentää pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia. Ehdotuksen mukaan luotolle asetettaisiin enimmäiskorko. Laissa olevaa hyvää luotonantotapaa koskevaa säännöstä esitetään täydennettäväksi siten, että lisämaksullisen tekstiviesti- tai muun vastaavan viestipalvelun käyttäminen luottojen markkinoitaessa, myönnettäessä ja muussa asiointinnissa katsottaisiin hyvän luotonantotavan vastaiseksi. Luotonantajan velvollisuutta arvioida luotonhakijan luottokelpoisuus esitetään täsmennettäväksi ja tiukennettäväksi.

Vastapuolen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen enimmäismääriä ehdotetaan alennettavaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää muistion esitysten toimeenpanoa tarpeellisenä ja tärkeänä. Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa sitä, että pienituloisten kannalta on oleellista, minkä suuruisiksi luotosta ja sen perinnästä aiheutuvat kustannukset muodostuvat kokonaisuudessaan ja että kustannukset eivät muodostu kohtuuttomiksi suhteessa luoton määrään. Luottoa myönnettäessä tulisi varmistua, että lainansaaja pystyy selviytymään myös lainan takaisinmaksusta.

Yksityiskohtaiset huomiot

Pikaluottotoiminnan aiheuttamia yhteiskunnallisia ongelmia ja etenkin tätä luottotusmuotoa käyttävien nuorten henkilöiden raskasta velkaantumista on esitelty muistiossa tutkimusten valossa. Eritellympää, uutta tutkimusta tarvittaisiin maksuvaikeuksiin ja luottohäiriötilanteisiin joutuvista henkilöistä. Vielä tähdellisempää olisi käynnistää selvitystyö keinoista, joilla ylivoimaisiin velanhoitovaikeuksiin joutuneita voidaan auttaa selviämään tilanteestaan kohti taloudellista itsenäisyyttä.

Pikalainoihin liittyy seikkoja, joita osamaksukaupalla ja pankkiluotoilla ei ole, esimerkkinä rajut vippikierteet. On mahdollista, että alttius riskipitoiseen ”vippaukseen” on sukupuoli-, ikä- ja koulutustaustaspesifiä. Maksukyvyttömyyden tai maksun laiminlyömisestä seuraukset ovat erittäin raskaat ja pitkäkestoiset. Esimerkiksi vuokra-asunnon saaminen valtion rahoittamilta asuntoyrittäjiltä ja yksityisiltä vuokranantajilta on erittäin vaikeaa. Esillä on ollut myös tapauksia, joissa luottotietoja on selvitetty myös työpaikanhakijoilta. Kohtuukustannuksin saatavilla olevan luoton hankkiminen ei ole enää mahdollista.

Näin ollen pienen harkitsemattoman vipin ottamisen seurauksena voi olla pitkäkestoinen syrjäytymiskierre.

Tulisi selvittää, onko pikaluottojen voimakas mielikuvamarkkinointi hyvän luotonantotavan puitteissa.

Tulisi myös harkita nuoriin ja pienituloisiin kohdistuvaa tiedotusta ja sellaista viestintää, jolla lisättäisiin heidän ymmärrystään taloudenpidosta ja luotonhankinnasta. Osittain lienee kyse myös siitä, ettei luottomainonnan valossa mielletä takaisin maksettavan velan todellista suuruutta ja maksun laiminlyönnin seurauksia. Tiedotusta luoton hoitamatta jättämisen konkreettisista seurauksista voitaisiin edellyttää sisällytettäväksi pikaluottomainoksiin (kuten esimerkiksi Hollannissa).

Mietinnössä ei käsitellä toimeentulotukea, vaikka asiakkaan näkökulmasta saataisi olla järkevää selvittää mahdollisuudet toimeentulotuen saamiseen. Vuonna 2008 voimaan tulleen lainuudistuksen seurauksena toimeentulotukipäätös on tehtävä kunnassa kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana arkipäivänä ja kiireettömässä tapauksessa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä. Toimeentulotuen asiakkaalla on myös oikeus päästä henkilökohtaisesti tai puhelimitse sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan puheille viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sitä pyydettyään. Todettakoon, että pikavipeistä ja niiden perimisestä aiheutuvat maksut eivät ole toimeentulotuella korvattavia menoja.

Velkaneuvontaa koskien mietinnössä ei esitetä uudistuksia. Tämä on selvä epäkohta. On ilmeistä että raskaasti velkaantuneiden velkaantumiskierre on hyvinkin nopea ja neuvonta-apua ja opastusta tulisi tarjota hyvin varhaisessa vaiheessa sitä hakeville. Talous- ja velkaneuvonta on suhteellisen heikosti kehittynyt kunnallinen palvelu. Työntekijöitä on hieman yli sata. Palvelun ruuhkautuneisuutta kuvaa asiakasjonojen pituus (esimerkiksi eräässä pääkaupunkiseudun kunnassa kaksi ja puoli kuukautta keväällä 2012). Päivystys- tai akuuttipalveluja ei ilmeisesti kyetä antamaan. Osa asiakkaista tarvitsisi pysyvämmän asiakassuhteen ja monet asiakkaat hyötyisivät intensiivisemmästä palvelusta (esimerkiksi lastensuojeluasiakkaat, mielenterveyden häiriöistä kärsivät, vapautuneet vangit ja henkilöt, joilla on vaikeuksia ymmärtää kohtuullisen taloudenpidon vaatimuksia).

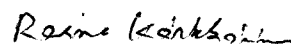
Mietinnössä ei käsitellä Suomessa jalansijan saanutta vertaisluototusta, joka sisältää samankaltaisia riskejä luotonottajalle kuin pikaluototuskin.

Kansliapäällikkö

Kari Välimäki

Asuntoneuvos

Raimo Kärkkäinen

TIEDOKSI Valtiosihteeri Näätäsaari
Erityisavustaja Papunen
STM/HTO
STM/STO

